

Житомирський державний університет імені Івана Франка
Факультет природничий
Кафедра екології та географії

ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО ЛАБОРАТОРНИХ
РОБІТ
Обов'язкової освітньої компоненти
МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ
У ВИЩІЙ ШКОЛІ

для підготовки здобувачів
другого (магістерського) рівня вищої освіти

Галузь знань	<i>01 Освіта/Педагогіка</i>
Спеціальність	<i>014 Середня освіта</i>
Предметна спеціальність	<i>014.07 Середня освіта (Географія)</i>
Спеціалізація	-
Освітня програма	<i>Середня освіта (Географія)</i>
Факультет / ННІ	<i>Природничий</i>

Автор:

кандидат педагогічних наук, доцент **Валентина ЯКОВЛЕВА**

Розглянуто та схвалено
на засіданні кафедри екології та географії
Протокол від «20 червня» 2023 р. № 18
Завідувач кафедри _____ Олександр ГАРБАР

Житомир 2023

УДК 373
Я -

Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського
державного університету імені Івана Франка
(протокол № 18 від 29 вересня 2023 р.)

Рецензенти:

Анатолій Гудзевич-доктор географічних наук, професор, професор кафедри географії, Вінницького державного університету імені Михайла Коцюбинського

Іван Костащук- доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри географії України та регіоналістики, Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Олександр Гарбар -завідувач кафедри екології та географії, доктор біологічних наук, професор, Житомирського державного університету імені Івана Франка

Я Інструктивно-методичні матеріали до лабораторних занять обов'язкової освітньої компоненти «Методика навчання географії у вищій школі» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти. Житомир. Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. с.32

© Яковлева В.А., 2023
© Вид-во Житомирського державного університету ім. І. Франка, 2023

ЗМІСТ

Вступ	4
Критерії оцінювання	5
Лабораторна робота № 1.	7
Лабораторна робота № 2.	11
Лабораторна робота № 3.	14
Лабораторна робота № 4	17
Лабораторна робота № 5	21
Лабораторна робота № 6	24
Підсумкова модульна контрольна робота № 1	27
Список рекомендованої літератури	28

ВСТУП

Лабораторні заняття університету формують базову фахову підготовку здобувачів географічних спеціальностей, вони тісно пов'язані з іншими організаційними формами навчання і взаємодоповнюють їх, складаючи єдине ціле. У цій єдності теоретичні знання, які отримують майбутні викладачі географії на лекції, засвоюються краще, а лабораторні заняття роблять їх більш зрозумілими. Провідна функція лабораторного заняття як організаційної форми полягає в наданні теоретичному курсу експериментального характеру. Інструктивно-методичні матеріали до виконання лабораторних робіт обов'язкової освітньої компоненти: «Методика навчання географії у вищій школі» виконані згідно з діючою навчальною програмою та охоплюють усі розділи курсу. До лабораторних робіт включені такі види роботи: питання для обговорення, завдання для самостійної, індивідуальної роботи та методичний блок щодо виконання даних завдань. З означених позицій, підготовлені інструктивно-методичні матеріали до виконання лабораторних робіт обов'язкової освітньої компоненти: «Методика навчання географії у вищій школі» можуть бути корисними для здобувачів вищої освіти, слухачів магістерських програм географічних спеціальностей.

Запропоновані інструктивно-методичні матеріали до виконання лабораторних робіт обов'язкової освітньої компоненти: «Методика навчання географії у вищій школі» пропонується використовувати на лабораторних заняттях з освітньої компоненти «Методика навчання географії у вищій школі» для глибокого вивчення матеріалу курсу, для контролю знань здобувачів протягом навчального року та для підсумкової перевірки знань.

Предметом вивчення освітньої компоненти «Методика навчання географії у вищій школі» є виконання лабораторних робіт та отримання необхідних професійних знань та навичок для подальшої педагогічної та фахової підготовки.

Мета вивчення освітньої компоненти: формувати у здобувачів вищої освіти знання теоретичних засад методики викладання географії у закладах вищої школи; розвивати в них професійно-педагогічну підготовку фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня “магістр”, поглиблювати організаторські та навчально-виховні здібності фахівця вищої школи, розвивати вміння раціонально організовувати власну педагогічну працю та фахові вміння, спрямовані на виконання функцій викладача вищої школи:

1.2. Основними завданнями вивчення освітньої компоненти є:

➤ забезпечити засвоєння теоретичних засад методики викладання географії у вищій школі на основі компетентнісного підходу до побудови його змісту, психодидактичних засад формування географічних знань, істотного арсеналу технологій навчання;

➤ навчити самостійно визначати зміст і методичний апарат навчання географії в вищій школі (методи, методичні прийоми, засоби та форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів); вміти диференціювати навчальний матеріал на основний (поняття, причинно-наслідкові зв'язки, закономірності, світоглядні ідеї) та допоміжний;

➤ сформувати вміння працювати з науково-методичною літературою, самостійно проводити наукові дослідження з методики викладання географії, здійснювати діагностування ефективності процесу формування географічних компетентностей, використовувати психологічні методи дослідження особливостей засвоєння студентами навчальної інформації;

➤ навчити аналізувати навчальні програми, робочі програми, посібники та інші засоби навчання і доцільність застосування дидактичних інструментів у

навчально-виховному процесі, проектувати зміст навчання, різні види пізнавальної діяльності студентів і способи їхнього включення у процес навчальної діяльності, планувати педагогічну діяльність викладача (проектування лекцій, семінарів, практичних, лабораторних, виховних заходів, тощо)

- забезпечити оволодіння навичками організації навчально-пізнавальної діяльності студентів на лекціях, семінарах та коригування в процесі їх ведення, вивчення ступеня і глибини засвоєння програмного матеріалу та його корекції, рівня сформованості інтелектуальних вмінь студентів та їхнього наукового світогляду;

- виробити вміння користуватися методичним апаратом навчання географії;

- підготувати майбутніх викладачів вищої школи до здійснення навчально-виховного процесу у всій його різноманітності;

- забезпечити опанування алгоритмізованими елементами педагогічних технологій та сформуванню творче ставлення до їх впровадження

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Критерії оцінювання здобувачів вищої освіти висвітлюється у документі «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою» https://zu.edu.ua/offic/ocinjuvannya_zvo.pdf.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за всіма видами навчальних робіт проводиться за поточним, модульним та підсумковим контролем. Здобувач вищої освіти повинен виконати завдання, передбачені інструктивно-методичними матеріалами.

На кожному лабораторному занятті за всі види робіт студент може отримати максимальні бали.

Лабораторна робота № 1

ТЕМА1. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ГЕОГРАФІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ЯК НАУКА ТА НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА.

Мета: окреслити найважливіші, суттєві особливості методики навчання географії у вищій школі як науки і навчальній дисципліні, виділити міжпредметні зв'язки, творчий, інтеграційний характер методики; приділити особливе значення специфіці вивчення дисципліни, акцентувати увагу на функції методики навчання географії, зазначити шляхи поширення педагогічного досвіду; виховувати самостійність, творчість, цілеспрямованість, здобувачів.

Матеріал для заняття: навчальні, робочі програми, силабуси та НМК з географічних дисциплін, підручники з географічних дисциплін, атласи, хрестоматії, зошити, практикуми, дидактичні матеріали, методичні посібники різних курсів шкільної географії.

ЗМІСТ ЗАНЯТТЯ

ПЛАН ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ (теоретичний блок)

1. Методика викладання географії у вищій школі як наука та її місце в системі наук.
2. Зміст та структура курсу «Методика викладання географії у вищій школі».
3. Нові педагогічні технології вивчення сучасної географії та методики її викладання у вищих навчальних закладах: технологія формування творчої особистості; технологія навчання як дослідження; технологія особистісно зорієнтованого навчання; технологія розвивального навчання.
4. Методи наукового дослідження: вивчення навчальної літератури з методики викладання географії та суміжних дисциплін, спостереження за навчально-виховним процесом, вивчення й узагальнення передового досвіду, педагогічний експеримент тощо.
5. Застосування статистичних методів обробки одержаних результатів.

ПРАКТИЧНИЙ БЛОК

Завдання 1. Проаналізуйте, у письмовій формі дайте відповідь: які вимоги сьогодення найбільше впливають, і визначають сучасну методику навчання географії у вищій школі і її завдання, що вона повинна вирішувати?

Завдання 2. Закцентуйте вашу увагу на тому, що необхідно підготуватися до розповіді на тему «Сьогодення та актуальні шляхи розвитку методики навчання географії у вищій школі»

Проблемні питання

1. Дайте відповідь: чому, на вашу думку, на лекційних та лабораторних заняттях з'ясовуються такі питання як місце методики навчання географії у вищій школі та в системі методичних наук і, в цілому, методики навчання як науки; чому застосовуються погляди досвідчених педагогів і вчених та використовується методична спадщина минулого, наукові доробки у галузі методики, а також методи наукового дослідження, чому використовуються статистичні методи обробки одержаних результатів?

2. Що є пріоритетним для майбутнього викладача географії - теоретична чи практична підготовка?

3. Чи є різниця між поняттями «методика навчання географії» і «загальна дидактика»?

4. Як впливають суміжні дисципліни на методичну підготовку викладача географа?

5. Поясніть у чому полягають перспективи подальшого вдосконалення системи педагогічної освіти на вивчення географічних явищ?

6. Назвіть найважливіші аспекти змісту та структури курсу «Методики навчання географії у вищій школі»?

7. Поясніть, чому у повсякденній діяльності викладача необхідно знати та використовувати праці вчених педагогів?

8. Назвіть істотні властивості технології формування творчої особистості.

Завдання 3. Поміркуйте та дайте відповіді у письмовій формі на такі питання:

1. Назвіть ознаки що виокремлюють передовий педагогічний досвід з методики навчання географії у вищій школі?

2. Проаналізуйте сутність та значення передового педагогічного досвіду у сучасній модернізації вищої школи і порівняйте його з методикою навчання географії у вищій школі та у закладах загальної середньої освіти?

Завдання 4. Проаналізуйте та поясніть у чому полягає сутність понять «досвід роботи викладача» і «передовий педагогічний досвід у вищій школі», наведіть відповіді прикладами.

МЕТОДИЧНИЙ БЛОК

Для того щоб якісно підготуватися до лабораторного заняття з методики навчання географії у вищій школі, необхідно опрацювати фахову та педагогічну літературу з даної теми. Приділіть велику увагу науковому матеріалу методики навчання географії у вищій школі, особливо зацентруйте на термінології теми. Розгляньте такі моменти- як важливість опрацювання цієї теми, проаналізуйте головні ознаки методики як науки. Уточніть та зформулюйте зв'язок методики з методикою навчання географії у вищій школі та іншими науками. У методиці навчання географії методи дослідження слугують для отримання наукових даних про закономірності методики навчання географії у вищій школі, для ефективності подання географічної інформації, що використовуються, для застосування способів і форм у навчально-виховному процесі. Визначте основні та допоміжні методи дослідження, зацентруйте увагу на термінології даної теми. Необхідно ретельно та уважно опрацювати та проаналізувати тему що вивчається, виокремити головні ознаки методики як науки. Розкрийте та проаналізуйте зв'язок методики з методикою навчання географії у вищій школі з іншими науками. Методи дослідження -мають на меті одержання наукових даних про закономірності навчання географії, ефективність навчальних матеріалів, що використовуються, способів і форм навчально-виховного процесу. Зформулюйте основні та допоміжні методи дослідження методики навчання географії.

Список рекомендованих джерел:

1. Армашевська Т.В. Методика викладання географічних дисциплін у вищій школі з використанням топонімічних матеріалів (на прикладі Чернігівської області). Проблеми безперервної географічної освіти і картографії. 2013. Вип. 18. С.9-13.
2. Браславська О.В., Запорожець Л.М. Методика викладання географії у вищій школі. Умань. ВПЦ «Візаві», 2015. 183 с.
3. Зайченко І. В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: навч. посіб. Київ, 2017. 456 с

4. Кочубей А. В. Педагогіка та методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2017. 292 с.
5. Методика викладання у вищій школі: навчально-методичний посібник. Мукачево: Вид-во МДУ, 2016. 203 с.
6. Козлова Г. М. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2014. 200 с.
7. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Ун-т менедж. освіти НАПН України. Київ, 2017. 316 с.
8. Романюк Р. К. Формування готовності майбутніх учителів біології і географії до впровадження дистанційного та змішаного навчання / Р. К. Романюк, Р. П. Власенко, В. А. Яковлева, В. С. Костюк // Інноваційна педагогіка. – 2020. – Вип. 30 (1). – С. 129–137.
9. Сидорчук Н. Г. Професійно-педагогічна підготовка студентів університетів у контексті єдиного європейського освітнього простору: історико-педагогічний аспект: монографія Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 608 с.
10. Топчієв О. Г. Методологічні засади географії: підручник Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 366 с.
11. Яковлева В.А., Власенко Р.П., Андрійчук Т.В. Особливості педагогічного моделювання у процесі вивчення курсу «Україна і світове господарство». Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2020. Вип. 78. С. 253–258.
12. Яковлева В.А., Власенко Р.П., Андрійчук Т.В. Сучасні технології у процесі навчання соціально-економічної географії України та світу. Інноваційна педагогіка. 2021. Вип. 38. С. 57–61.
13. Яковлева В. А. Власенко Р. П., Андрійчук Т. В. Методика навчання географії: інноваційні технології в процесі викладання географії у базовій та профільній школі. Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія». 2023. №. 3. С. 111-117.
14. Яковлева В. А. Науково-методичні основи формування пізнавальної самостійності учнів у процесі вивчення географічного курсу «Україна і світове господарство» / В. А. Яковлева, Р. П. Власенко, В. С. Костюк, Т. В. Андрійчук // Інноваційна педагогіка. - 2020. - № 28. - С. 93-99.

Лабораторна робота № 2

ТЕМА 2. СИСТЕМА ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.

Мета: виділити та проаналізувати рівні та ступені вищої освіти, особливості стандарту вищої освіти, функції закладів вищої освіти,

Матеріал для заняття: навчальні, робочі програми з географічних дисциплін, підручники з географічних дисциплін, атласи, хрестоматії, зошити, практикуми, дидактичні матеріали, методичні посібники різних курсів шкільної географії.

ЗМІСТ ЗАНЯТТЯ

ПЛАН ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ (теоретичний блок)

1. Рівні та ступені вищої освіти.
2. Стандарти вищої освіти.
3. Заклади вищої освіти.
4. Організація освітнього процесу.
5. Навчально-методичний комплекс.
6. Функції навчального процесу у ЗВО.
7. Організація аудиторної роботи зі здобувачами.
8. Робочий час викладача. Інститут кураторства у закладі вищої освіти.

ПРАКТИЧНИЙ БЛОК

Завдання 1. Ознайомтеся з типовими програмами з таких дисциплін: «Методика навчання географії у профільній школі», «Методика навчання географії у вищій освіті», «Основи геоурбаністики», «Сучасні географічні дослідження», «Географія Житомирщини». Випишіть основні положення пояснювальної записки до них (одна програма за вибором магістранта).

Завдання 2. Проаналізуйте та занотуйте у зошитах список підручників, рекомендованих здобувачам для обов'язкового та додаткового опрацювання однієї з дисциплін (за вибором магістранта).

Завдання 1. Складіть анотацію на підручник з сучасної географічної науки для здобувачів природничого факультету закладу вищої освіти.

Завдання 2. Користуючись типовим планом певної спеціальності, заповніть таблицю

«Розподіл годин на вивчення географічних дисциплін спеціальності на природничому факультеті»

№	Назва дисципліни	Кредити	Всього годин	З них аудиторних		
				лекцій	лабораторних	самостійних

МЕТОДИЧНИЙ БЛОК

Вивчення географії у закладах вищої освіти ґрунтується на дослідженнях та здобутках географічної науки. Якість підготовки до заняття з методики навчання географії залежить від конкретного знання матеріалу та уважного ознайомлення з «Пояснювальною запискою» до програми дисципліни. Особлива увага звертається на поняття, мету, завдання закладу вищої освіти, на курс методики навчання географії, на вимоги щодо знань і умінь здобувачів. Необхідно розібратися, у чому сутність кожної з програм (навчальної, робочої). Детально проаналізуйте зміст навчальної та робочої програм, звертаючи особливу увагу на їх структуру. Курс сучасної методики навчання географії у закладі вищої освіти тісно пов'язаний з професійною підготовкою вчителя географії та з викладачем вищої освіти. Завдання даного курсу - подати основні відомості про методичний, фаховий склад, сучасний стан географічної науки, допомогти здобувачам опанувати закономірності методики навчання географії у вищій школі.

Список рекомендованих джерел:

15. Армашевська Т.В. Методика викладання географічних дисциплін у вищій школі з використанням топонімічних матеріалів (на прикладі Чернігівської області). Проблеми безперервної географічної освіти і картографії. 2013. Вип. 18. С.9-13.
16. Браславська О.В., Запорожець Л.М. Методика викладання географії у вищій школі. Умань. ВПЦ «Візаві», 2015. 183 с.
17. Зайченко І. В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: навч. посіб. Київ, 2017. 456 с

18. Кочубей А. В. Педагогіка та методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2017. 292 с.
19. Методика викладання у вищій школі: навчально-методичний посібник. Мукачево: Вид-во МДУ, 2016. 203 с.
20. Козлова Г. М. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2014. 200 с.
21. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Ун-т менедж. освіти НАПН України. Київ, 2017. 316 с.
22. Романюк Р. К. Формування готовності майбутніх учителів біології і географії до впровадження дистанційного та змішаного навчання / Р. К. Романюк, Р. П. Власенко, В. А. Яковлева, В. С. Костюк // Інноваційна педагогіка. – 2020. – Вип. 30 (1). – С. 129–137.
23. Сидорчук Н. Г. Професійно-педагогічна підготовка студентів університетів у контексті єдиного європейського освітнього простору: історико-педагогічний аспект: монографія Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 608 с.
24. Топчієв О. Г. Методологічні засади географії: підручник Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 366 с.
25. Яковлева В.А., Власенко Р.П., Андрійчук Т.В. Особливості педагогічного моделювання у процесі вивчення курсу «Україна і світове господарство». Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2020. Вип. 78. С. 253–258.
26. Яковлева В.А., Власенко Р.П., Андрійчук Т.В. Сучасні технології у процесі навчання соціально-економічної географії України та світу. Інноваційна педагогіка. 2021. Вип. 38. С. 57–61.
27. Яковлева В. А. Власенко Р. П., Андрійчук Т. В. Методика навчання географії: інноваційні технології в процесі викладання географії у базовій та профільній школі. Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія». 2023. №. 3. С. 111-117.
28. Яковлева В. А. Науково-методичні основи формування пізнавальної самостійності учнів у процесі вивчення географічного курсу «Україна і світове господарство» / В. А. Яковлева, Р. П. Власенко, В. С. Костюк, Т. В. Андрійчук // Інноваційна педагогіка. - 2020. - № 28. - С. 93-99.

Лабораторна робота № 3

ТЕМА 3. ПРИНЦИПИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ.

Мета: проаналізувати та визначити сутність методів і прийомів навчання географії, з'ясувати їх функції на заняттях з географічних дисциплін, навчити створювати проблемні ситуації на заняттях з методики навчання географії; зосереджувати увагу на творчій діяльності здобувачів та активізувати їх професійний потенціал; розвивати позитивне ставлення до виконання завдань, засвоїти найважливіші форми навчання у вищій школі, з'ясувати структуру географічної освіти; виховувати самостійність, впевненість, творче мислення здобувачів.

Матеріал для заняття: навчальні, робочі програми з географічних дисциплін, підручники з географічних дисциплін, атласи, хрестоматії, зошити, практикуми, дидактичні матеріали, методичні посібники різних курсів шкільної географії.

ЗМІСТ ЗАНЯТТЯ

ПЛАН ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ (теоретичний блок)

1. Класифікація методів навчання.
2. Пояснювально-ілюстративний метод.
3. Репродуктивний метод.
4. Частково пошуковий, або евристичний метод.
5. Дослідницький метод.

ПРАКТИЧНИЙ БЛОК

Завдання 1. Методи одностороннього подання матеріалу.

Завдання 2. Методи ознайомлення з досвідом роботи інших суб'єктів.

Завдання 3. Методи проблемного навчання.

Завдання 4. Методи спонукання до творчого пошуку.

Завдання 5. Методи активізації слухачів.

Завдання 6. Методи надання додаткової інформації.

Завдання 7. Методи контролю.

Завдання 8. Методи самостійної роботи.

Завдання 9. Методи виховного спрямування.

Завдання 10. Проаналізуйте та опрацюйте методи модульного навчання: інформаційні; операційні; пошукові; методи самостійного навчання.

Проблемні питання

1. Організуйте круглий стіл з дисципліни «Методика навчання географії у профільній освіті».
2. Розробіть завдання на майстер клас «Інформаційні технології у навчанні курсу «Географія глобалізаційних процесів».
3. Підготуйтеся до Кейс-методу з дисципліни «Методика навчання географії у профільній освіті»

МЕТОДИЧНИЙ БЛОК

Нагальним завданнями сучасної вищої освіти в Україні є підготовка творчої особистості, людини освіченої, фізично та морально здорової. Поставлені завдання перед методикою навчання географії у вищій школі акцентують особливу увагу на психолого-педагогічному обґрунтуванні змісту та методів навчально-виховного процесу. Сьогодення вимагає від закладів вищої освіти негайного впровадження сучасних педагогічних, технологічних технологій, найбільш поширеними є комп'ютерне та дистанційне навчання, інноваційні та інтерактивні методики навчання, навчання за технологією тренінгу. Використання інтерактивних методик у викладанні географічних дисциплін дає можливість докорінно змінити ставлення до об'єкта навчання, перетворивши його на суб'єкт. Здобувач стає співавтором лекції, семінарського заняття. Підхід до здобувачів, який знаходиться у центрі процесу навчання, ґрунтується на повазі до думки студентів, також він спонукає до активності, заохочує до творчості та добре відомий ще з праць Топузова О, Назаренко Т, Вишнікіної Л, Діброви О, Коберника С, К Коваленка Р, Браславської О, Яковлевої В. та ін. Цей підхід полягає, перш за все, у підвищенні навчально виховної ефективності занять і як результат - у значному зростанні якості знань, активності, реалізації принципів свідомості та умінь і навичок, які набули здобувачі вищої освіти. У працях зарубіжних педагогів цей новий підхід має назву «кооперативне навчання», він дає можливість створити таку атмосферу в аудиторії, що здобувачі можуть аргументувати, обговорити кожну проблему, доводити свою власну думку. Відповідно, такі умови підвищують глибоке розуміння навчального матеріалу, також розвивають мислення та мовлення. Інтерактивне навчання у вищій школі призводить до глибоких, докорінних змін у методичній науці.

Список рекомендованих джерел:

1. Армашевська Т.В. Методика викладання географічних дисциплін у вищій школі з використанням топонімічних матеріалів (на прикладі Чернігівської області). Проблеми безперервної географічної освіти і картографії. 2013. Вип. 18. С.9-13.
2. Браславська О.В., Запорожець Л.М. Методика викладання географії у вищій

- школі. Умань. ВПЦ «Візаві», 2015. 183 с.
3. Зайченко І. В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: навч. посіб. Київ, 2017. 456 с
 4. Кочубей А. В. Педагогіка та методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2017. 292 с.
 5. Методика викладання у вищій школі: навчально-методичний посібник. Мукачево: Вид-во МДУ, 2016. 203 с.
 6. Козлова Г. М. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2014. 200 с.
 7. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Ун-т менедж. освіти НАПН України. Київ, 2017. 316 с.
 8. Романюк Р. К. Формування готовності майбутніх учителів біології і географії до впровадження дистанційного та змішаного навчання / Р. К. Романюк, Р. П. Власенко, В. А. Яковлева, В. С. Костюк // Інноваційна педагогіка. – 2020. – Вип. 30 (1). – С. 129–137.
 9. Сидорчук Н. Г. Професійно-педагогічна підготовка студентів університетів у контексті єдиного європейського освітнього простору: історико-педагогічний аспект: монографія Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 608 с.
 10. Топчієв О. Г. Методологічні засади географії: підручник Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 366 с.
 11. Яковлева В.А., Власенко Р.П., Андрійчук Т.В. Особливості педагогічного моделювання у процесі вивчення курсу «Україна і світове господарство». Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2020. Вип. 78. С. 253–258.
 12. Яковлева В.А., Власенко Р.П., Андрійчук Т.В. Сучасні технології у процесі навчання соціально-економічної географії України та світу. Інноваційна педагогіка. 2021. Вип. 38. С. 57–61.
 13. Яковлева В. А. Власенко Р. П., Андрійчук Т. В. Методика навчання географії: інноваційні технології в процесі викладання географії у базовій та профільній школі. Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія». 2023. №. 3. С. 111-117.
 14. Яковлева В. А. Науково-методичні основи формування пізнавальної самостійності учнів у процесі вивчення географічного курсу «Україна і світове господарство» / В. А. Яковлева, Р. П. Власенко, В. С. Костюк, Т. В. Андрійчук // Інноваційна педагогіка. - 2020. - № 28. - С. 93-99.

Лабораторна робота № 4

ТЕМА 4. ЛЕКЦІЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ ЯК ОСНОВНА ФОРМА НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ.

Мета: охарактеризувати роль і місце лекцій з географічних дисциплін у вищій школі, ознайомити здобувачів з основними вимогами до лекції, проаналізувати особливості підготовки викладача та здобувачів до лекції, навчити розробляти конспект лекції до однієї з тем курсу, виховувати самостійність, впевненість, креативність здобувачів.

Матеріал для заняття: навчальні, робочі програми з географічних дисциплін, підручники з географічних дисциплін, атласи, хрестоматії, зошити, практикуми, дидактичні матеріали, методичні посібники різних курсів шкільної географії.

ЗМІСТ ЗАНЯТТЯ

ПЛАН ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ (теоретичний блок)

1. Історія виникнення лекції у ЗВО.
2. Лекція як форма організації і метод навчання.
3. Методична концепція лекційного курсу.
4. Організація лекційних занять.
5. Методика і техніка читання лекцій.
6. Сучасні проблеми лекційного викладання.

ПРАКТИЧНИЙ БЛОК

Питання для обговорення

1. Роль і місце лекції з географічних дисциплін у вищій школі.
2. Основні вимоги до лекції.
3. Підготовка викладача та студентів до лекції.
4. Методика проведення лекцій з географічних дисциплін, методики навчання географії.
5. Особливості використання лектором географічних і картографічних засобів у навчанні географії.
6. Складання плану та розробка конспекту до однієї з тем курсу «Методика навчання географії».

Проблемні питання та практичні завдання

1. Поміркуйте, чому систему організації навчання у вищій школі часто

називають лекційно-семінарською?

2. Порівняйте та зробіть висновок з приводу того, що є спільного та відмінного у визначеннях: «форма навчання» і «форма організації навчання»?

3. З'ясуйте характерні ознаки індивідуальної, групової і фронтальної форм організації навчання у вищій школі.

4. Які типи занять у системі вищої школи є ефективними для вивчення дисциплін географічного циклу?

5. Поясніть, коли та в яких випадках, використання лекційних занять з географічних дисциплін у вищій школі зростає? А у яких зменшується?

6. Поясніть думку: яким є «ідеальний лектор»? Якою ви уявляєте «ідеальну лекцію»?

7. З будь-якого розділу курсу географічних дисциплін розробіть тематику лекцій для здобувачів вищої освіти, обґрунтуйте її важливість та необхідність.

8. Складіть план і конспект лекції з ряду географічних дисциплін для здобувачів 3 курсу географічної спеціальності (тема за вибором магістранта).

МЕТОДИЧНИЙ БЛОК

Протягом багатьох років накопичувалися різні форми та методи організації навчального процесу, застосувалася велика кількість інноваційних освітніх технологій у вищій школі, здійснювалися пошуки альтернативних шляхів передачі знань - все це не змогло змінити фундаментальність лекційно-семінарської форми організації занять. Історично склалося так, що у назві вже закладено оцей базових компонентів лекції. Даний термін утворився від латинського «lectio», що у перекладі означає читання, а похідне «lector» – читець. На сьогоднішній день лекція виступає і як організаційна форма навчання – «специфічний спосіб взаємодії викладача та слухачів (здобувачів), у рамках якого реалізується різноманітний зміст і різні методи навчання», і як метод навчання – «монологічний виклад навчального матеріалу в систематичній і послідовній формі, сконцентрований в основному навколо фундаментальних проблем науки». Багато вчених - педагогів у своїх працях пишуть та висловлюють неоднозначні думки щодо лекції як форми заняття. Деякі наслідувачі традиційної дидактики вважають її переваги в тому, що лекція допомагає: у достатньо економній формі концентрувати інформацію, передбачену змістом освіти; швидше друкованих видань реагувати на зміни у педагогічній, географічній інформації; також, допомагає компенсувати брак сучасних підручників і посібників; упорядковувати та систематизувати велику кількість різних, іноді протилежних, думок на певну

проблему; спрямовувати свою увагу на найбільш складні питання, у яких важко розібратися самостійно; генерувати у тих, хто навчається, уміння слухати й осягати побачене та почуте, зрозуміти такі важливі нейролінгвістичні операції як аналіз, синтез, порівняння тощо; реалізовувати та здійснювати безпосередній контакт, емоційний і виховний вплив викладача на слухачів, чого не може дати підручник; реалізовувати принцип зв'язку теорії з практикою, роз'яснювати результати наукової діяльності як власні, так і своїх однодумців; найбільш результативніше формулювати напрямки подальшої самостійної роботи. Протилежні думки висловлюють опоненти цієї теорії, вони висувають зовсім інші теорії: лекція не може відповідати сучасним тенденціям підготовки спеціалістів, адже на робочих місцях очікують фахівців, які мають не тільки певні знання, але й - вміння та навички роботи; лекція спонукає до репродуктивного навчання, в результаті чого затримує творче самостійне мислення, а лабораторне заняття потім перетворюється на її відтворення; відомо, що на сьогоднішній день викладач перестав бути єдиним джерелом інформації, а тому набагато результативнішою буде самостійна робота здобувача з підручниками, Інтернетом тощо; лекція примушує того, хто навчається, залишатися на позиції об'єкта педагогічного процесу; разом з тим, спілкування з достатньо великою аудиторією не дозволяє здійснювати диференційований підхід, а тим самим робити лекцію цікавою та корисною як для здобувачів з високим рівнем знань, так і для того, хто не вирізняється особливими здібностями; лекція регламентована у часі, а тому далеко не завжди можна висвітлити всі питання належним чином; часом лекції перетворюються на диктант, під час якого не всі встигають осмислити сказане викладачем.

Список рекомендованих джерел:

1. Армашевська Т.В. Методика викладання географічних дисциплін у вищій школі з використанням топонімічних матеріалів (на прикладі Чернігівської області). Проблеми безперервної географічної освіти і картографії. 2013. Вип. 18. С.9-13.
3. Браславська О.В., Запорожець Л.М. Методика викладання географії у вищій школі. Умань. ВПЦ «Візаві», 2015. 183 с.
4. Зайченко І. В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: навч. посіб. Київ, 2017. 456
5. Кочубей А. В. Педагогіка та методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2017. 292 с.
6. Методика викладання у вищій школі: навчально-методичний посібник. Мукачево: Вид-во МДУ, 2016. 203 с.

6. Козлова Г. М. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Одеса: ОНЕУ, ротاپронт, 2014. 200 с.
7. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Ун-т менедж. освіти НАПН України. Київ, 2017. 316 с.
8. Романюк Р. К. Формування готовності майбутніх учителів біології і географії до впровадження дистанційного та змішаного навчання / Р. К. Романюк, Р. П. Власенко, В. А. Яковлева, В. С. Костюк // Інноваційна педагогіка. – 2020. – Вип. 30 (1). – С. 129–137.
9. Сидорчук Н. Г. Професійно-педагогічна підготовка студентів університетів у контексті єдиного європейського освітнього простору: історико-педагогічний аспект: монографія Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 608 с.
10. Топчієв О. Г. Методологічні засади географії: підручник Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 366 с.
11. Яковлева В.А., Власенко Р.П., Андрійчук Т.В. Особливості педагогічного моделювання у процесі вивчення курсу «Україна і світове господарство». Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2020. Вип. 78. С. 253–258.
12. Яковлева В.А., Власенко Р.П., Андрійчук Т.В. Сучасні технології у процесі навчання соціально-економічної географії України та світу. Інноваційна педагогіка. 2021. Вип. 38. С. 57–61.
13. Яковлева В. А. Власенко Р. П., Андрійчук Т. В. Методика навчання географії: інноваційні технології в процесі викладання географії у базовій та профільній школі. Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія». 2023. №. 3. С. 111-117.
14. Яковлева В. А. Науково-методичні основи формування пізнавальної самостійності учнів у процесі вивчення географічного курсу «Україна і світове господарство» / В. А. Яковлева, Р. П. Власенко, В. С. Костюк, Т. В. Андрійчук // Інноваційна педагогіка. - 2020. - № 28. - С. 93-99.

Лабораторна робота № 5

ТЕМА 5. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЛАБОРАТОРНИХ ТА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.

Мета: охарактеризувати значення лабораторних та семінарських занять; показати магістрантам як складати навчально-методичний комплекс з певної дисципліни; розвивати та прививати в них вміння втілювати у навчальний процес основні форми проведення лабораторних та семінарських занять; заохочувати здобувачів до самостійності, впевненості, творчого мислення здобувачів.

Матеріал для заняття: навчальні, робочі програми з географічних дисциплін, підручники з географічних дисциплін, атласи, хрестоматії, зошити, практикуми, дидактичні матеріали, методичні посібники різних курсів шкільної географії.

ЗМІСТ ЗАНЯТТЯ

ПЛАН ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ (теоретичний блок)

1. Лабораторне та семінарське заняття як одна з форм організації навчання.
2. Основні форми проведення лабораторних та семінарських занять, їх переваги та недоліки. Види лабораторних та семінарських занять.
3. Методика підготовки і проведення семінарських занять.
4. Алгоритм підготовки до лабораторних та семінарського заняття.
5. Структура лабораторних та семінарських занять.
6. Методика опитування здобувачів на лабораторних та семінарських заняттях.
7. Методика проведення лабораторних занять.
8. Основні завдання лабораторних занять.
9. Структура лабораторного заняття.
10. Етапи підготовки і проведення лабораторного заняття.

ПРАКТИЧНИЙ БЛОК

Проблемні питання та завдання

1. Приведіть приклад які показники якості лабораторного заняття з географічних дисциплін є найголовнішими? Чому?
2. Дайте пояснення мети, завдання та структури колоквиуму з методики навчання географії в закладах вищої освіти.

3. Поясніть позитивні та негативні сторони лабораторного заняття зі шкільного курсу географії та шляхи його вдосконалення з географічних дисциплін.
4. Схарактеризуйте основні вимоги до лабораторних та практичних занять із методики навчання географії,
5. Поясніть особливості підготовки викладача та здобувачів для проведення практичного заняття.
6. Дайте роз'яснення про методи перевірки знань та компетентностей здобувачів на лабораторному та практичному занятті із методики навчання географії,
7. Розробіть ряд вправ для практичного заняття з географії на певну тему (тему оберіть самостійно).
8. Розробіть та запропонуйте власний проєкт методики проведення лабораторного та практичного заняття з географічних дисциплін.

МЕТОДИЧНИЙ БЛОК

Практичні та лабораторні заняття також є формою навчальних занять в закладах вищої освіти, на яких викладач повинен досягти конкретного закріплення здобувачами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни, в результаті чого формуються компетентності практичного та теоретичного застосування знань за допомогою виконання індивідуальних завдань здобувачами. Мета практичного заняття - поглиблювати, розширювати та конкретизувати знання, виробляти компетентності професійної діяльності, розвивати наукове мислення та мовлення, контролювати знання студентів, обов'язково має бути зворотній зв'язок викладача та здобувачів. Усі практичні заняття проводяться згідно з розробленим тематичним планом й торкаються усього теоретичного матеріалу. Перелік тем практичних занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі (тестах для виявлення рівня знань здобувачів), практичних завданнях різної складності; наочному матеріалі; методичних вказівках; засобах комп'ютерної техніки. Вище згадане методичне забезпечення готує викладач, що має провести практичне заняття. Практичне заняття складається з проведення попереднього контролю знань студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення,

рішення завдань з їх обговоренням і оцінюванням результатів. Оцінки, отримані студентом на окремих практичних заняттях, враховуються під час виставлення підсумкової оцінки з навчальної дисципліни. Практичне заняття має певну форму та послідовність: мета, вихідні дані, методичні вказівки, алгоритм рішення, завдання для самостійної роботи (за аналогією з розглянутим раніше алгоритмом), контрольні запитання для закріплення матеріалу, оцінювання рівня сформованості умінь, обговорення перебігу заняття і питання до викладача, оголошення домашнього завдання студентам. Для якісної підготовки до заняття, необхідно ознайомитися з рекомендованою літературою з теми. Особливу увагу зверніть на підготовку викладача та здобувачів до проведення практичного заняття

Список рекомендованих джерел:

1. Армашевська Т.В. Методика викладання географічних дисциплін у вищій школі з використанням топонімічних матеріалів (на прикладі Чернігівської області). Проблеми безперервної географічної освіти і картографії. 2013. Вип. 18. С.9-13.
2. Браславська О.В., Запорожець Л.М. Методика викладання географії у вищій школі. Умань. ВПЦ «Візаві», 2015. 183 с.
3. Зайченко І. В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: навч. посіб. Київ, 2017. 456 с
4. Кочубей А. В. Педагогіка та методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2017. 292 с Методика викладання у вищій школі: навчально-методичний посібник. Мукачево: Вид-во МДУ, 2016. 203 с.
5. Козлова Г. М. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2014. 200 с.
6. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Ун-т менедж. освіти НАПН України. Київ, 2017. 316 с.
7. Романюк Р. К. Формування готовності майбутніх учителів біології і географії до впровадження дистанційного та змішаного навчання / Р. К. Романюк, Р. П. Власенко, В. А. Яковлева, В. С. Костюк // Інноваційна педагогіка. – 2020. – Вип. 30 (1). – С. 129–137.
8. Сидорчук Н. Г. Професійно-педагогічна підготовка студентів університетів у контексті єдиного європейського освітнього простору: історико-педагогічний аспект: монографія Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 608 с.
9. Топчієв О. Г. Методологічні засади географії: підручник Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 366 с.
10. Яковлева В.А., Власенко Р.П., Андрійчук Т.В. Особливості педагогічного моделювання у процесі вивчення курсу «Україна і світове господарство».

Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2020. Вип. 78. С. 253–258.

11. Яковлева В.А., Власенко Р.П., Андрійчук Т.В. Сучасні технології у процесі навчання соціально-економічної географії України та світу. Інноваційна педагогіка. 2021. Вип. 38. С. 57–61.
12. Яковлева В. А. Власенко Р. П., Андрійчук Т. В. Методика навчання географії: інноваційні технології в процесі викладання географії у базовій та профільній школі. Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія». 2023. №. 3. С. 111-117.
13. Яковлева В. А. Науково-методичні основи формування пізнавальної самостійності учнів у процесі вивчення географічного курсу «Україна і світове господарство» / В. А. Яковлева, Р. П. Власенко, В. С. Костюк, Т. В. Андрійчук // Інноваційна педагогіка. - 2020. - № 28. - С. 93-99.

Лабораторна робота № 6

ТЕМА 6. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.

Мета: з'ясувати та виявити найталановитіших та більш здібних здобувачів, проаналізувати алгоритм методології самостійної роботи здобувачів, розвивати самостійність та творчі здібності магістрантів, формувати їхню пізнавальну активність під час самостійної роботи.

Матеріал для заняття: навчальні, робочі програми з географічних дисциплін, підручники з географічних дисциплін, атласи, хрестоматії, зошити, практикуми, дидактичні матеріали, методичні посібники різних курсів шкільної географії.

ЗМІСТ ЗАНЯТТЯ

ПЛАН ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ (теоретичний блок)

1. Підготовка викладача і здобувачів до проведення практичного заняття.
2. Активізація самостійної роботи здобувачів.
3. Класифікація типів самостійної роботи здобувачів.
4. Організаційно методичне та матеріальне забезпечення самостійної роботи здобувачів.

ПРАКТИЧНИЙ БЛОК

Завдання 1. Назвіть основні характеристики роботи здобувачів з довідковою літературою та періодичною пресою.

Завдання 2. Проаналізуйте основні аспекти інформаційно-бібліографічної роботи?

Завдання 3. Прокоментуйте основні форми перевірки самостійної роботи?

Завдання 4. Дайте визначення та назвіть ознаки пошуково-дослідницької роботи магістранта?

Завдання 5. Охарактеризуйте сутність вдосконалення активізації самостійної роботи здобувачів.

Завдання 6. З власного досвіду, прокоментуйте у чому полягає визначення мети та змісту педагогічної практики.

МЕТОДИЧНИЙ БЛОК

Самостійна робота магістрантів – це одна з організаційних форм навчання, яка **передбачається** робочим навчальним планом. Зміст самостійної роботи **передбачається** навчальною програмою кожної дисципліни з **визначенням компетенцій** освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця. Навчальний матеріал, передбачений для самостійного опрацювання здобувачам, підлягає підсумковому контролю на рівні з матеріалом, який опрацьовується під час навчальних занять. Курс “Методика навчання географії у вищій школі” побудований у такий спосіб, що важливу роль у ньому відіграють не тільки лекції, а й практичні заняття та самостійна робота здобувачів. Самостійна робота магістрів є необхідним чинником в системі їхньої географічної освіти. Самостійна робота здобувачів з названої дисципліни базується на принципах вибірковості (згідно з загальнодидактичними принципами), наукової поглибленості (обирається матеріал із врахуванням перспективи – можливість участі здобувачів магістратури у науково-практичних конференціях, підготовці до написання магістерської роботи, практичної спрямованості (використання досліджених матеріалів у навчальних закладах). Самостійна робота **здобувачів** передбачає **опрацювання різних літературних джерел наукової інформації**, обов’язкове опрацювання магістрами картографічних матеріалів, **статистичних таблиць, діаграм**, систематичне ознайомлення з географічними новинками, картографічними та методичними виданнями.

Список рекомендованих джерел:

1. Армашевська Т.В. Методика викладання географічних дисциплін у вищій школі з використанням топонімічних матеріалів (на прикладі Чернігівської області). Проблеми безперервної географічної освіти і картографії. 2013. Вип. 18. С.9-13.
2. Браславська О.В., Запорожець Л.М. Методика викладання географії у вищій школі. Умань. ВПЦ «Візаві», 2015. 183 с.
3. Зайченко І. В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: навч. посіб. Київ, 2017. 456 с
4. Кочубей А. В. Педагогіка та методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2017. 292 с.
5. Методика викладання у вищій школі: навчально-методичний посібник. Мукачево: Вид-во МДУ, 2016. 203 с.
6. Козлова Г. М. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2014. 200 с.
7. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Ун-т менедж. освіти НАПН України. Київ, 2017. 316 с.
8. Романюк Р. К., Власенко Р.П., Яковлева В.А., Костюк В.С. Формування готовності майбутніх учителів біології і географії до впровадження дистанційного та змішаного навчання. Інноваційна педагогіка. 2020. Вип. 30 (1). С. 129–137.
9. Топчієв О. Г. Методологічні засади географії: підручник Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 366 с.
10. Яковлева В.А., Власенко Р.П., Андрійчук Т.В. Особливості педагогічного моделювання у процесі вивчення курсу «Україна і світове господарство». Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2020. Вип. 78. С. 253–258.
11. Яковлева В.А., Власенко Р.П., Андрійчук Т.В. Сучасні технології у процесі навчання соціально-економічної географії України та світу. Інноваційна педагогіка. 2021. Вип. 38. С. 57–61.
12. Яковлева В. А. Власенко Р. П., Андрійчук Т. В. Методика навчання географії: інноваційні технології в процесі викладання географії у базовій та профільній школі. Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія». 2023. №. 3. С. 111-117.
 1. Яковлева В. А., Власенко Р. П., Костюк В.С, Т. В. Андрійчук Інноваційна педагогіка. - 2020. - № 28. - С. 93-99.
 2. Яковлева В., Андрійчук Т., Науково-методичні основи формування пізнавальної самостійності учнів у процесі вивчення географічного курсу «Україна і світове господарство» Т. В. Інноваційна педагогіка. - 2020. - № 28. - С. 93-99.

Підсумкова модульна контрольна робота № 1

Модуль I. Варіант 1.

I. Виконайте тести:

1. Назвіть класиків методів навчання за характером діяльності:

а) І.Лернер, М.Скаткін б)Т.Бугайко, М.Рибникова в) М.Кудряшов, О.Мазуркевич

2. На чому базується класифікація методів Ю.Бабанського:

а) за джерелом знань;

б) за рівнем активності учнів;

в) за структурою навчальної діяльності.

3. Поясніть особливості методів, запроваджену В.Паламарчук:

а) трьохаспектна й містить три незалежні класифікації;

б) п'ятикомпонентна;

в) двохкомпонентна.

4. Назвіть підходи до аналізу географічної інформації:

а) естетичне враження;

б) критичний підхід;

в) історико-генетичний та історико-функціональний

5. До методологічних принципів аналізу географічної інформації відносяться:

а) принцип цілісності, єдності змісту і форми

б) принцип зв'язку географічних тенденцій;

в) принцип наочності.

II. Дайте відповіді:

1. У чому полягає сутність активних методів навчання?

2. Назвіть завдання ділової гри як метод практичного застосування.

3. Визначте технологію впровадження дедуктивних методів навчання.

4. На чому базуються методи навчання літератури запропоновані М.Махмутов?

5. Поясніть за яких причин обирається метод проблемного навчання?

III. Дайте відповіді:

1. Особливості організації методики вивчення тем з географічних дисциплін.

2. На яких принципах базуються гурткові форми роботи?

Використана література

1. Армашевська Т.В. Методика викладання географічних дисциплін у вищій школі з використанням топонімічних матеріалів (на прикладі Чернігівської області). Проблеми безперервної географічної освіти і картографії. 2013. Вип. 18. С.9-13.
2. Браславська О.В., Запорожець Л.М. Методика викладання географії у вищій школі. Умань. ВПЦ «Візаві», 2015. 183 с.
3. Зайченко І. В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: навч. посіб. Київ, 2017. 456 с
4. Кочубей А. В. Педагогіка та методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2017. 292 с.
5. Методика викладання у вищій школі: навчально-методичний посібник. Мукачево: Вид-во МДУ, 2016. 203 с.
6. Козлова Г. М. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2014. 200 с.
7. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Ун-т менедж. освіти НАПН України. Київ, 2017. 316 с.
8. Романюк Р. К. Формування готовності майбутніх учителів біології і географії до впровадження дистанційного та змішаного навчання / Р. К. Романюк, Р. П. Власенко, В. А. Яковлева, В. С. Костюк // Інноваційна педагогіка. – 2020. – Вип. 30 (1). – С. 129–137.
9. Сидорчук Н. Г. Професійно-педагогічна підготовка студентів університетів у контексті єдиного європейського освітнього простору: історико-педагогічний аспект: монографія Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 608 с.
10. Топчієв О. Г. Методологічні засади географії: підручник Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 366 с.
11. Яковлева В.А., Власенко Р.П., Андрійчук Т.В. Особливості педагогічного моделювання у процесі вивчення курсу «Україна і світове господарство». Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2020. Вип. 78. С. 253–258.
12. Яковлева В.А., Власенко Р.П., Андрійчук Т.В. Сучасні технології у процесі навчання соціально-економічної географії України та світу. Інноваційна педагогіка. 2021. Вип. 38. С. 57–61.
13. Яковлева В. А. Власенко Р. П., Андрійчук Т. В. Методика навчання географії: інноваційні технології в процесі викладання географії у базовій та профільній школі. Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія». 2023. №. 3. С. 111-117.
14. Яковлева В. А. Науково-методичні основи формування пізнавальної самостійності учнів у процесі вивчення географічного курсу «Україна і

світове господарство» / В. А. Яковлева, Р. П. Власенко, В. С. Костюк, Т. В. Андрійчук // Інноваційна педагогіка. - 2020. - № 28. - С. 93-99.

Додаткова:

1. Дивак Я. Особливості організації підвищення кваліфікації вчителів профільної старшої школи. *Післядипломна освіта в Україні*. (№1). 2004. С.10-11.
2. Жерносек І. Профільна школа вимагає нового вчителя. *Завуч*. 2003. Жовтень (№28). С.17.
3. Клименюк О.В. Технологія наукового дослідження: Авторський підручник. К. Ніжин: ТОВ Видавництво "Аспект-Поліграф". 2006. 308с.
4. Концепція профільного навчання в старшій школі. М-ва освіти і науки України. 2003. (№24). С. 3-15.
5. Кравчук О. П. До проблеми формування змісту географічних курсів для профільної школи. *Географія*. 2009. № 1(125). С. 7-9.
6. Круглик Л.І. Допрофільна і профільна освіта в контексті вивчення соціальної географії *Географія та економіка в сучасній школі: наук.-метод. журн.* Міністерство освіти і науки України, НАПН України. КиївПедагогічна преса. 2008р. (№ 1112) С. 9-10.
7. Топузов О. М. Профільне навчання: проблеми формування змісту курсів за вибором та організація навчальної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах. *Проблеми сучасного підручника*. К. Пед. думка, 2008. Вип. 8. 544 с.
8. Топузов О. М. *Проблемне навчання географії в школі: теорія і практика*. монографія. К. Фенікс, 2007. 304 с.
9. Фрицюк В.А. До питання кадрового забезпечення профільної школи. *Наукові записки. Вінницького державного пед. ун-ту ім. М.Коцюбинського*. 2004. (№11). С.184-185.
10. *Курси за вибором з географії. Зміст і методичні рекомендації*. Х.: Вид. група «Основа», 2011. 112 с.

Інтернет-ресурси:

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка. URL: http://irbis.zu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe (дата звернення: 13.06.2023).

2. Бібліотека українських підручників: URL: <https://pidru4niki.com/> (дата звернення: 13.06.2023).
3. Географіка. Географічний портал: URL: http://geografica.net.ua/publ/galuzi_geografiji/metodika_vikladannja_geografiji/35 (дата звернення: 13.06.2023).
4. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського. URL: www.dnpb.gov.ua (дата звернення: 13.06.2023).
5. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua> (дата звернення: 13.06.2023).
15. Інтернет на користь: онлайн ресурси для вивчення географії. URL: <https://naurok.com.ua/post/internet-na-koristonlayn-resursi-dlya-vivchennya-geografi> (дата звернення: 13.06.2023).

Навчально-методичне видання

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ У ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ

Інструктивно-методичні матеріали
до виконання лабораторних робіт
для здобувачів вищої освіти
другого (магістерського) рівня вищої освіти
освітньої програми Середня освіта (Географія)
спеціальності 014 Середня освіта
предметної спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія)

Валентина ЯКОВЛЕВА

Видається в авторській редакції

